

KUNTATUOTTAVUUS

Lasten ja nuorten hyvinvointia optimoiva johtamisjärjestelmä ja toimintamalli

Kehittämistyön taustalla perhepalvelujen kustannusten raju kasvu

Tekesin Innovaatiot sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmässä -ohjelman rahoittama esiselvitys- ja kokeiluhanke toteutettiin Raision kaupungissa vuonna 2011.

Perhepalvelujen kokonaisbudjetti ennaltaehkäisevät palvelut mukaan lukien oli Raisiossa vuonna 2011 reilu 6 M€. Tästä sosiaali- ja terveydenhuollon korjaavien palvelujen osuus oli noin 5,5 M€ ja ehkäisevien palvelujen osuus noin 0,5 M€. Korjaavien perhepalvelujen kustannukset olivat tarkasteluvälillä 2005-2009 kasvaneet 54 %. Kustannusten kasvu osoitti, että palvelujärjestelmä ei tukenut lapsia, nuoria ja vanhempia heidän luonnollisissa kasvu- ja arkiympäristöissään. Raskaat hallinnollis-tekniset ratkaisut eivät olleet parantaneet palvelujen laatua ja tuottavuutta.

Hankkeessa selvitettiin lasten ja nuorten palvelujen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun keskeiset selittäjät. Siilomaisessa linjaorganisaatiossa yhteistyö ei saanut tilaa kehittyä parhaalla mahdollisella tavalla, eikä kenelläkään ollut kokonaisnäkemyksiä ja -vastuuta nuoren ja perheen hyvinvoinnista. Kunnan seuranta- ja raportointijärjestelmä ei kyennyt osoittamaan ennaltaehkäisevää työtä inhimillisesti ja taloudellisesti kannattavaksi investoinniksi. Tämä oli johtanut siihen, että perheiden palveluissa ja sosiaali- ja terveydenhuollossa hoidettiin pahoinvoinnin syiden sijaan niiden seurauksia.

Kohti kasvuympäristöissä tapahtuvaa oikea-aikaista yhteistyötä

Korjaavien palvelujen lisääntyvästä tarpeesta johtuvan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun taittamiseksi tuli päästä rajat rikkovaan oikea-aikaiseen yhteistyöhön. Keskeistä oli johtamisjärjestelmien uudistaminen siten, että mahdollistettiin oikea-aikainen ja oikein kohdennettu yhteistyö lasten ja nuorten luonnollisissa kasvuympäristöissä. Näistä ensisijainen on koti, sitten tulevat koulu ja vapaa-ajan ympäristöt.

Yhteistyömuodoista sovittiin organisaation eri tasoilla ja toimialoille kehitettiin yhteinen seuranta- ja raportointijärjestelmä. Kaupungin **tavoitteena oli palvelujen tarvelähtöinen tuottaminen**. Raportointijärjestelmän avulla kyettiin generoimaan kasvuympäristöistä oireilua ja heikkoja signaaleja näkyväksi tekevää tietoa organisaation kaikille tasoille, alkaen yksilöstä itsestään. Menetelmänä käytettiin Activity Stones Oy:n kehittämää Nuorisoseulaa. Seulan tuottama **reaaliaikainen tieto ohjasi kouluterveydenhuollon ammatillisia ja oppilashuollon moniammatillisia prosesseja ja mahdollisti strategisella tasolla ennakoivaa päätöksentekoa ja resurssien kohdentamista**.

Seula teki koulu- ja kuntatasojen lisäksi näkyväksi reaaliajassa oireilua yksilö-, ryhmä- ja luokkatasolla. Seulan tuottamaa tietoa peilattiin erikseen määriteltuihin nuorten korjaaviin palveluihin, kuten lastensuojeluun ja nuorisopsykiatriaan. Toimialojen yhteisen raportointi- ja seurantajärjestelmän avulla **kyettiin osoittamaan tietoperustaisten interventioiden hyvinvointi- ja tuottavuushyöty.**

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä putosi Raisiossa kolmanneksella kasvuympäristölähtöisellä ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön mallilla. Hankkeessa kehitettyä johtamisen mallia voidaan soveltaa lapsista ikääntyneisiin. Pelkästään lastensuojelun vuotuiset kustannukset olivat vuonna 2010 karkeasti arvioiden miljardi euroa (THL). **Mikäli hankkeessa esitetyt uudistukset toteutettaisiin koko Suomessa, olisi sillä todennäköisesti koko kansantaloutta elvyttävä vaikutus.**

Lisätietoja: Niko Lankinen, Activity Stones Oy